

KRONIKA

Wykład otwarty
prof. zw. dr hab. Edyty Gruszczyk-Kolczyńskiej
„Dzieci uzdolnione matematycznie: mity,
wyniki badań i wnioski pedagogiczne”
(Warszawa, 7 listopada 2014 r.)

Forum Pedagogiczne 2015/1

W dniu 7 listopada 2014 roku na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbył się wykład otwarty prof. zw. dr hab. Edyty Gruszczyk-Kolczyńskiej zatytułowany: *Dzieci uzdolnione matematycznie: mity, wyniki badań i wnioski pedagogiczne*. Prelegentka jest wybitnym pedagogiem i psychologiem, autorką programów edukacyjnych, książek, przewodników metodycznych dotyczących dzieci zdolnych, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci uzdolnionych matematycznie, jak i doznających niepowodzeń w edukacji matematycznej. Kieruje Instytutem Wspomagania Rozwoju Człowieka i Edukacji Wydziału Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie.

E. Gruszczyk-Kolczyńska ponad 30 lat temu zainteresowała się problemem niepowodzeń dzieci w uczeniu się matematyki. Przeprowadziła szereg badań w zakresie analizy przyczyn braku sukcesu w uczeniu się tego przedmiotu. Wnioski z tych badań pozwoliły stwierdzić, że nie wszystkie dzieci wstępujące do szkoły prezentują wystarczającą dojrzałość do uczenia się matematyki w sposób szkolny. Wyróżniono następujące wskaźniki w zakresie wymaganej dojrzałości szkolnej: dziecięce liczenie, operacyjne rozumowanie na poziomie konkretnym, zdolność do odrywania się od konkretów i posługiwanie się reprezentacjami symbolicznymi, zdolność do syntetyzowania oraz integrowania funkcji percepcyjno-motorycznych oraz dojrzałość emocjonalna. Na tej podstawie E. Gruszczyk-Kolczyńska opracowała program *Dziecięca matematyka*, którego zadaniem było kształtowanie oraz wspieranie umiejętności i zdolności niezbędnych do uczenia się matematyki w warunkach szkolnych. Obecnie program ten jest powszechnie znany i realizowany w większości przedszkoli i szkół w całej Polsce. Pomimo tego nadal co czwarty uczeń doznaje niepowodzeń w uczeniu się matematyki na etapie edukacji wczesnoszkolnej. Dzieci te unikają wysiłku intelektualnego, a ich zachowanie na lekcjach matematyki świadczy o blokadach emocjonalnych, które nie pozwalają im na przeżywanie sukcesu w procesie edukacji matematycznej.

W ostatnich latach badania losów szkolnych dzieci przedszkolnych skłoniły Panią Profesor do ciekawych wniosków dotyczących dzieci uzdolnionych matematycznie. Uzdolnienia matematyczne są częścią szerszych uzdolnień i wchodzą w skład uzdolnień przyrodniczych. E. Gruszczyk-Kolczyńska wyróżniła cechy umysłu dzieci uzdolnionych, są to: łatwość nabywania pojęć matematycznych, szybkość i precyzja rozumowania, nie-spotykane poczucie sensu i wrażliwość na absurdalność lub błędy, wytrwałość w dążeniu do

celu, twórcze poszukiwanie sytuacji, w której dzieci mogą ćwiczyć myślenie. Okazuje się, że ponad połowa dzieci w wieku przedszkolnym to dzieci uzdolnione, z czego 20% sześciolatków, czyli co piąty, odznacza się wybitnymi zdolnościami. Niezwykle ciekawym wnioskiem z badań i obserwacji Pani Profesor było stwierdzenie faktu, że w klasie pierwszej szkoły podstawowej już tylko co ósme dziecko można było określić jako uzdolnione matematycznie. Cóż zatem stało się ze zdolnościami dzieci w ciągu ośmiu miesięcy nauki szkolnej? – pytała prelegentka. Jako jeden z czynników odpowiedzialnych za taki stan rzeczy podała program edukacji matematycznej, który nie jest dostosowany do możliwości dzieci uzdolnionych. Dzieci te nudzą się na lekcjach matematyki są spostrzegane przez nauczycieli jako niegrzeczne. Proces negatywnej socjalizacji szkolnej doprowadził u nich do zaniku uzdolnień matematycznych. A zatem rozwijanie zdolności u małych dzieci wymaga czujności i wrażliwości nauczycielskiej, ale przede wszystkim najpierw nauczyciel powinien posiadać umiejętności i odpowiednie narzędzia diagnostyczne do ich rozpoznawania.

Niezwykle ciekawy i inspirujący wykład Pani Profesor skłania do refleksji nad edukacją w Polsce. Warto postawić pytanie: w jaki sposób zmieniać kanon edukacji matematycznej na etapie wczesnoszkolnym, aby nie zmarnować talentów polskich dzieci? Pytanie to pozostaje otwartym polem do dyskusji pedagogów akademickich i praktyków, a biorąc pod uwagę poziom merytoryczny nowego elementarza dla klasy pierwszej w zakresie edukacji matematycznej, wydaje się być priorytetem edukacji wczesnoszkolnej.

Ewa Kulawska
UKSW, Warszawa